

DE TRIBUNE

Red.-adres . WIJNKOOP
Pretoriusplein 3. Amsterdam

SOC. DEM. ORGAAN

Administratie-adres
AMSTEL . Amsterdam

Orgaan van de Soc.-Demokratische Partij (S.D.P.)
VERSCIJNT WOENSDAGS EN ZATERDAGS.

REDACTIE: J. C. CETON, H. GORTER,
W. v. RAVESTEIJN en D. J. WIJNKOOP.

Abonnement bij vooruitbetaling fr. p. p. 65
cent per 3 mnd. - Weekabonnement 5 ct.
voor de 2 nummers. - Losse nummers 3 ct.
ADVERTENTIËN 15 CENT PER REGEL.

Onze Senaat.

P. L. Tak, oprecht democraat als hij was, achtte toch in zijn tijd de afschaffing van den Senaat, bij ons de Eerste Kamer genaamd, niet wenschelijk. Hij was van oordeel, dat er uit een democratisch oogpunt en vooral ter waarborging van een dergelijke, goed-verzorgde, niet overijde en zooveel mogelijk goede wetgeving dus, veel te zeggen viel voor het behouden van een ander, controleerend lichaam naast de eigenlijke volksvertegenwoordiging, de Tweede Kamer, die uit den aard der zaak in een min of meer democratisch ingerichten staat de voornaamste functie als wetgevend en indirect ook regeerend lichaam moet vervullen.

Tak was dus voor een hervorming, natuurlijk in democratische richting, van de Eerste Kamer. Wij laten de wijze, waarop hij zich die omvorming voorstelde, buiten bespreking.

Toen Tak zoo oordeelde, was de positie van het Parlement, van de beide Kamers nog een geheel andere dan nu. Of hij onder de huidige totaal veranderde omstandigheden, nog dezelfde meening toegedaan zou zijn, weten wij natuurlijk niet. Maar wel kunnen wij constateeren, dat sinds dien, in de laatste 15 jaar, inzonderheid sedert de laatste jaren, waarin zich de bewust-imperialistische politiek bij onze bezittende klassen meer en meer is gaan baanbreken, de politieke beteekenis van onzen Senaat is toegenomen, ondanks het feit, dat hij niet is hervormd, maar schijnbaar nog altijd hetzelfde anachronistische oude-heeren-college, zonder eenig contact met de groote massa zelfs van de bourgeoisie, is gebleven.

Wij herinneren er slechts aan, dat het juist de klein-burgerlijk-democratische, de nationalistische en hoe langer hoe meer imperialistisch wordende politiek van de rechterzijde — onder leiding van Kuijper — is geweest, die, tegen den zin van een groot deel van het ouderwetsche behoudende Liberale Handelskapitaal, de Eerste Kamer hoe langer hoe meer in den politieken strijd heeft betrokken. Kuijper is het geweest, die tijdens zijn Regeering, de Eerste Kamer 't eerst heeft ontbonden, tegen den zin van het Oud-Liberalisme, haar daardoor makende tot een werktuig van de verkiezingsdemagogie, daar de oude deftige vergadering op die manier ook, zij 't slechts langzaam, afhankelijk werd van de zelfde kiezers, die de Tweede Kamer samenstellen. Maar Kuijper, de inwijder van de moderne imperialistische politiek ten onzent, de man, die de Linkerzijde heeft gedwongen om ten slotte — in 1913 — het pad, door hem gebaad, even resoluut te betreden; Kuijper, de eenige staatsman, die de Nederlandsche bourgeoisie in de laatste 25 jaar heeft voortgebracht, is tevens op die manier geweest de vergrootter en versterker van den invloed van het geldzakparlement oms ons een oogenblik van de terminologie van Het Volk te bedienen.

Een terminologie, door de heeren aangevend om te doen vergeten, dat hun Parlement, de Tweede Kamer, met zoo goed een »Geldzakcollege« is. Met dit ééne onderscheid slechts, dat in de Tweede Kamer de demagogie hoogtij viert, die men in den Senaat, in deftig gezelschap, missen kan.

In overeenstemming met die toegenomen politieke macht van den Senaat — spreekt het ook niet vanzelf, dat in het tijdvak van het Imperialisme het College, dat het zuiverst het groote bezit vertegenwoordigt, toegenomen moet zijn in macht, waar ook in de maatschappij het Bezit zich samenbalt en steeds driester en geweldiger optreedt? — is het een feit, dat de behandeling der Staatsbegroting dit jaar in den Senaat belangrijker is geweest dan in de Tweede Kamer. De Tweede Kamer, die zich pas weer geblameerd heeft door haar, zoolang er niet opnieuw revolutionaire stemmen weerklinken, blijkbaar wel onuitroeibare langdradigheid en kletszucht.

De Tweede Kamer, die pas 8 dagen had verleuterd, op een ondraaglijke en onbegrijpelijke wijze, aan een onderwerp, waarvoor niemand dan een paar juristen of rechters of theologen zich interesseert.

De Tweede Kamer, naar wie men niet meer luistert, reeds omdat men er niet naar luisteren kan.

En daartegenover de Senaat, waar betrekkelijk kort en bondig, in veel beleren parlementairen stijl ook, in enkele dagen de groote dingen behandeld en besproken zijn, waar 't op aankomt. Waar de Regeering dien overeenkomstig ook belangrijker, gewichtiger verklaringen heeft afgelegd dan in de Tweede Kamer.

Wij kunnen de beteekenis, althans van de hoofdpunten, die uit de bespreking van Begroting en Regeeringspolitiek in de laatste dagen volgen, moeilijk beter doen begrijpen dan door deze woorden van »Het Volk«, orgaan der — liberale — Arbeiderspartij, aan te halen:

»De premier — d.i. Cort v. d. Linden — erkent openhartig, dat hij door deze houding zijn politieke positie verzwakt. Dit beteekent tevens, dat hij tegen den stroom der democratie, die hij in de bedding van wet en grondwet moest leiden, alle mogelijke reaktionaire elementen versterkt. Of hij dit moest doen, kan alleen met zekerheid worden uitgemaakt door hen, die de gevaren van den oorlogstoestanden van nabij kennen. Wellicht mag men, na de gehouden geheime zittingen van Tweede Kamer en Eerste Kamer, de leden van het Parlement tot deze ingewijden rekenen, en in dat geval is het feit, dat onze Kamerleden het Kabinet blijven steunen, een sterke aanwijzing.»

Een sterke aanwijzing waarvoor? Natuurlijk voor het feit, dat Cort v. d. Linden »tegen den stroom der democratie in« »alle mogelijke reaktionaire elementen versterkt.« en dat hij dit MOEST doen.

De getuigenis is van »Het Volk«, maar ze is er niet minder waardevol om.

En eveneens deze, dat »Onze« kamerleden, ondanks dit »versterken van alle mogelijke reaktionaire elementen,« hetwelk Cort, weliswaar gedwongen en tegen zijn zin, naar »Het Volk« aanneemt, maar dan toch maar doet en moet doen, ondanks en in fellen weerwil van dit alles, om met van Deijssel te spreken, het Kabinet blijven steunen.

Vast staat dus, dat Cort, blijkens zijn verklaringen in den Senaat, en volgens het getuigenis zelf van degenen, die het weten kunnen, namelijk de »democraten« van Het Volk, alle mogelijke reaktionaire elementen een nieuw hart onder den riem heeft gestoken, versterkt heeft.

Hoe en op welke wijze? Door de verklaringen, die hij in den Senaat, als antwoord op de pressie der »reaktionairen« — stijl Volk, — daar aanwezig, heeft afgelegd.

De voornaamste dier verklaringen is deze, dat, zelfs indien de Grondwetsherziening in den Senaat werd afgestemd, hij, Cort, den moed en de kracht zou hebben te blijven, zoolang »zijn taak, zijn hooge nationale taak,« d.w.z. de verdediging van de onafhankelijkheid en de neutraliteit nog niet was afgelopen.

Dat is dus een heel duidelijke aanwijzing voor het »reaktionaire« gezelschap, dat de Eerste Kamer is.

Cort heeft hun gezegd: het kan me geen bliksem schelen, wat er van al den democratischen rommel terecht komt, die ik, niet voor mijn plezier, — maar men is nu eenmaal wel eens gedwongen niet waar? — op mijn program heb staan.

Hoe Het Volk kan zeggen, dat hij, Cort, daardoor zijn »politieke positie« heeft verzwakt, is een beetje raadselachtig. Maar zeker is het, dat hij daarmee de Grondwetsherziening heeft verzwakt, ten minste voor zoover daar dan nog iets democratisch aan was. Want hij heeft den Senaat immers duidelijk te verstaan gegeven: »Gij kunt de Grondwetsherziening indien die u niet aanstaat, verwerpen. Doch het Vaderland, de Neutraliteit komt daardoor niet in gevaar, want ik, Cort, blijf, ook al duurt den oorlog langer dan 1917.

Het spreekt vanzelf, dat hij daardoor den Senaat een vrijheid heeft gegeven, niet, meenen wij, om elke grondwetsherziening onmogelijk te maken. Maar wel, in nog sterker mate, dan reeds in 1913 en '14 het geval was, om die Grondwetsherziening, vooral ook met 't oog op de herziening van 't Onderwijsartikel, zoo te maken, dat ervan werkelijke democratische verbetering ook zelfs geen schijn meer overblijft.

Wel heeft Het Volk gelijk, wanneer het over zulk een manier van optreden klaagt. Wat niet zal verhinderen, dat de »Kamerleden« voort zullen gaan den »democraat« en het democratische Volkskabinet Cort te steunen.

Deze »versterking van alle mogelijke reaktionaire elementen« treedt nog helderder aan den dag, wanneer wij op de houding letten, die de Premier inzake de andere groote politieke hervorming, het zoogen. Staatspensioen, heeft ingenomen. Cort kondigde namelijk aan, dat hij binnenkort met een wetsontwerp zal verschijnen, waarbij de invoering van de invaliditeits- en ziekte wetten van Talma, — die begin December a.s. moet plaats hebben — wordt uitgesteld. Geen intrekking dus, zooals de linksche »democraten« en vooral de Arbeiderspartij wilden, maar uitstel. En dat expres met het doel, ter tegemoetkoming aan de rechterzijde, dat de Rechterzijde, wanneer zij in 1917 weer de meerderheid in de Tweede Kamer haalt, die wetten onverwijld in kan voeren.

Ook, wat deze, voor de demagogen der Arbeiderspartij zoo gewichtige zaak betreft, staat »Het Volk« voor een smartelijk raadsel. Of neen, voor een raadsel toch niet:

»Ook hier staan wij weer voor de vraag, of het oorlogsnoodzaak is, dat het Kabinet tot deze houding bracht.«

Waarop, na de verzuchting, deze lamme troostrede volgt:

»En ook hier kan een demokraat geen ander conclusie trekken dan deze: de reaktie is bij de stembus van 1913 nog maar half overwonnen.«

Wij weten, wat er dan volgt. Tot den heiligen strijd voor de algeheele overwinning der »demokratie« van Cort als wilsuitvoerder van het groote verbond Tijdeman-Bos-Troelstra, de geheele linkerzijde, worden arbeiders, boeren en burgers, nu bij de Statutenverkiezingen en 't volgende jaar weer opgeroepen. La lutte supreme! De eindstrijd.

Oorlogsnoodzaak.

Inderdaad, die heeft het Kabinet, heeft Cort tot zijn houding gebracht. Oorlogsnoodzaak. D.w.z. de noodzakelijke gevolgen der nationale, der imperialistische politiek. Wie die noodzaak erkent, gelijk Het Volk, hij kan over Cort's politiek, zijn versterking der reactie jammeren. Maar meer dan jammeren niet.

Tot Cort's nationale taak — hij heeft er in zijn rede ter beantwoording van den oud-minister Colijn, den schepper van de eerste Nederlandsche legermacht, die eenigzins dien naam mag dragen, Colijn kwam een van de petroleummagnaten, waarvoor dat leger eventueel eenmaal zijn bloed zal hebben te storten — behoort ook de versterking van de verdediging van Indië.

Indië, dat in Nederland verdedigd moet worden, gelijk Nederland in Indië, zooals het in de formule van den jongeren Van Heutsz, die ook al in de petroleum is, heet.

Aan het slot van de bespreking der Begroting van Buitenlandsche Zaken, is de Minister van dat Departement, Loudon, naar aanleiding van de opmerking van een Senator, nog eens, duidelijker en veel uitvoeriger dan in de Tweede Kamer geschied was, komen verklaren, dat er geen afspraak of overeenkomst of iets van dien aard met Duitschland bestaat, waar onze Neutraliteit door zou zijn gewaarborgd.

Dit neemt niet weg, dat toen de heer Colijn, een van de weinigen in onze beide Kamers, die met kennis van zaken als imperialist, over imperialistische problemen spreken kan, verzekerde, dat, ondanks de verklaringen der regering in het Comité Generaal, waarmee hij tevreden was, toch wel niemand zou tegenspreken, dat de positie van ons land gedurende den wereldoorlog nog steeds moeilijker en gevaarlijker was geworden, dat toen niemand opstond, ook de regering niet, om dit tegen te spreken.

Welnu: wanneer ondanks het feit, dat Duitschland geen afspraak met onze regering heeft, ondanks het even zekere

feit, dat Engeland er niet aan denkt, onze neutraliteit te schenden, desalniettemin de mobilisatie blijft, met al de gevolgen van dien, dan geschiedt dat niet omdat de positie van ons kleine land op zichzelf, maar die van het grootere Nederland, van het Nederlandsch-Indische Rijk, dat zijn grenzen heeft in den Stillen Oceaan, gedurende dezen oorlog wel degelijk gevaarlijker is geworden.

Dat bedoelde de heer Colijn en daarin had hij gelijk.

Wie ondanks deze werkelijkheid, zich verbeeldt, dat onze neutraliteit gehandhaafd is, omdat het leger gemobiliseerd is, of dat er een ander gevaar voor ons land bestaat, die is bedrieger of wordt bedrogen.

Oorlogsnoodzaak. Inderdaad, uit een imperialistisch oogpunt is er oorlogsnoodzaak zowel voor de handhaving der mobilisatie als voor de »versterking van alle reaktionaire elementen«.

Het eene is slechts de keerzijde van het andere.

Het is de verdienste van onzen Senaat, ons dit weer eens helderder nog voor oogen te hebben gesteld.

De arbeiders, die tegen de reactie willen strijden, kunnen dat slechts op een manier, door namelijk ook tegen nationalisme, imperialisme, tegen de mobilisatie als uitdrukking daarvan, den strijd aan te binden. v. R.

Jeugdorganisatie.

Er is in de Nationaal Socialistische Jeugd Organisatie, te A'dam, een twist ontstaan, tusschen het bestuur dier organisatie en de Comm. van toezicht.

In deze afdeling is natuurlijk een groot deel van de leden voor de zelfstandigheid van de Jeugd Org. De Comm. van toezicht echter is, hoe kan het ook anders, tegen iedere zelfstandigheid van de jonge arbeiders. Deze commissie staat op het standpunt, dat de Proletarische Jeugd Organisatie eigenlijk een soort opvoedings-instituut is voor niet meer schoolgaande kinderen. Het is begrijpelijk, dat in dezen tijd, nu allerwege de jonge arbeiders in de oorlogvoerende landen in loondienst gedwongen worden en als soldaten in dienst van het kapitalisme te treden, en vooral nu het gebleken is, dat in verschillende oorlogvoerende en „neutrale“ landen de jonge socialistenvrijwilligers de kern van de oppositie vormen, dat nu bij de jonge arbeiders ook in ons land het bewustzijn begint op te komen, dat hun organisatie, wil zij werkelijk iets voor de toekomstige strijd van het proletariaat doen, in de eerste plaats zelfstandig moet zijn. Dit gevoel nu, dat ondanks alle beleereringen welke commissies van toezicht het in de weg leggen, zich toch telkens weer baan breekt, doet ook nu weer haar werking gelden bij de oppositiegroep in de S. J. O.

Het Dag. Best., dat in dezen de oppositiegroep vertegenwoordigt, heeft dan ook, blijkbaar tegen de zin van de commissie van toezicht, een buitengewone huish. vergadering belegd, waarin door het D. B. een motie werd voorgesteld, waarin zij zich uitspreekt voor de zelfstandigheid van de S. J. O. Deze vergadering ging echter niet door, in plaats hiervan werd een „cursusvergadering“ gehouden, waar de heer S. de Wolff zou spreken. HET GROOTSTE GEDEELTE DER JONGELIEDEN NEGEERDE ECHTER DIE „CURSUS“, omdat de commissie van toezicht de leiding uit de handen van het D. B. wilde nemen.

Hiermede zijn zoo eenige feiten weergegeven omtrent de toestand waarin de S. D. A. P. Jeugd Org. in de laatste tijd verkeert. Het is echter van belang eens de houding van deze oppositie

onder de oogen te zien. Laten wij beginnen de motie te bespreken door het D. B. voorgesteld. Deze motie is, zooals wij dat van de oppositie in de „grote partij“ ook wel gewoon zijn, in schijn scherp, in wezen slap en weinig zeggend. Zonder op de hoofdkwesties in te gaan, zegt de motie dan dat voor „de zelfbewustheid“ en het „zelfdenken“ der jonge arbeiders de zelfstandige Arbeiders Jeugd Org. „een noodzakelijke voorwaarde is“.

Het is wel wat laat, dat deze „strijders“ voor de zelfstandigheid gekomen zijn tot deze uitspraak.

Terwijl dan verder uitgesproken wordt, dat de S. D. A. P. in de „naaste toekomst“ deze eisoh van zelfstandigheid niet zal inwilligen en dat zelfs de toestand waarschijnlijk nog verslechterd zal worden.

Daarom wil het D. B. de J. O. „los maken“ van de S. D. A. P. en een commissie, „die slechts van advies zal dienen“. In de motie wordt absoluut niets gezegd omtrent de houding, die de J. O. ten opzichte van de oorlog moet innemen, waaruit blijkt, dat deze jongelieden de betekenis van de zelfstandige Jeugd Org. in geen deele begrijpen. Immers de zelfstandigheid van de Jeugd-Organisatie is geen doel, maar middel om de jonge arbeiders tot strijders tegen de oorlog en tegen het kapitalisme te maken.

Dit belangrijkste punt wordt heelemaal niet genoemd.

Verder is het ook opmerkelijk, dat in de motie „slechts“ een commissie van advies geëischt wordt. Uit wie zal deze commissie van advies samengesteld worden? Het is duidelijk dat dit weer leden van de S. D. A. P. zullen zijn, waaruit blijkt dat deze »oppositie« de band tusschen haar en de Nationalistische Arb. Partij wil handhaven. Hiermede is deze »oppositie« geteekend, zij wij dus de schijn veranderen, in werkelijkheid de toestand laten zooals ze was. Eigenaardig is ook dat deze Jongelieden in debat met de leden van de Revolutionaire Jeugd Org. »De Zaaier« altijd beweerd hebben dat het niet waar was dat hare organisatie van de S. D. A. P. geheel afhankelijk was. Ook dit teekent haar, te meer wanneer men weet dat reeds meer dan een jaar geleden er een soortgelijke twist was tusschen de oppositie en de Commissie van Toezicht die echter toen weer »bijgelegd« is, d. w. z. dat deze jonge heiden zich lieten gebruiken om de werkelijk zelfstandige en revolutionaire J. O. „De Zaaier“ te bestrijden.

Zij plukken van hun trouw aan de Commissie van Toezicht nu dan ook de vruchten; deze commissie, beter ware het te zeggen Voogdijraad, maakt het hen nu onmogelijk een h.h. verg. uit te schrijven en verandert deze zonder meer in „Cursusvergadering“. Terloops zij opgemerkt, dat de heer S. de Wolff, die zich er wel eens op laat voorstaan voor de zelfstandige J. O. te zijn, zich beschikbaar heeft gesteld om deze Comm. te helpen door deze avond als spreker te willen optreden tegen den wil der leden van de A. J. O. in.

Wat zal deze „oppositie“ doen, wanneer de meerderheid der leden hen in de steek laat? Natuurlijk weer toegeven, zooals zij reeds zoo dikwijls toegegeven heeft. De Jonge Arbeiders echter, die het ernst is, roepen wij toe, laat af van dit halfslachtig spelletje, er is in Nederland een zelfstandige Rev. Soc. Jeugd-Ver. „de Zaaier“, daar is uw plaats.

A. K.

HILVERSUM. Dinsdagavond a. s. houdt de afd. Hilversum van R. S. V. een openbare protestvergadering in de Harmonie. Sprekers: H. Roland Holst over het Dienstweigering-Manifest en de vervolgingen van de 9' Wapeningssche arbeiders en Da. M. C. van Wijhe met het onderwerp mijn uitreden uit de S. D. A. P.

De Oorlog.

Sasonof's Doel; de Doema; een Engelsch vredesdebat; het Duitsche offensief in het Westen.

Alvorens te komen op de gewichtige gebeurtenissen, vallende in de week sinds wij onze vorige oorlogsbeschouwing schreven, moeten wij nog kortelings ingaan op de Doema-zitting van 22 Feb., waarover wij reeds in een ander mededeelden.

Wij vermeldden reeds, hoe uit de redevoeringen van de Regeering, uitzonderend uit de uitvoerige rede van den Minister van Buitenl. Zaken, Sasonof, die een exposé gaf van de verhouding tot bijna alle met Rusland verbonden en neutrale staten, in de eerste plaats de vaste wil sprak den oorlog tot het bereik van het doel voort te zetten. En dat doel? Het werd ditmaal door Sasonof gedefinieerd als volgt; nadat de Minister de schuld van den oorlog weer eens op Duitschland gewenteld had, maar tevens verzekerd, dat het natuurlijk niet om de vernietiging van het Duitsche volk te doen was:

»De zucht tot zelfbehoud eischt alleen, dat er een einde wordt gemaakt aan het meedeoogenlooze egoïsme, de roofzuchtige neigingen, die de kenmerken zijn van het Pruisianisme, dat niet altijd de sympathie van Duitschland zelf heeft. Dit Pruisianisme moet eens en vooral tot onmacht worden gebracht; zoo niet, dan zouden alle offers van de geallieerden te vergeefs zijn gebracht. Laat ons, evenals onze geallieerden ons duidelijk het doel voor oogen stellen, dat wij moeten bereiken.»

Men zou zoo denken, dat dit doel, dat duidelijke doel, dan verder zou worden ontwikkeld. Maar jawel, wat er dan volgt, maakt ons in dit opzicht volstrekt niet wijzer. De Minister gaat dan voort met een hymne op het nauwe bondgenootschap der geallieerden, waarbij deze toch hun onafhankelijkheid of persoonlijkheid niet inboeten. Maar over het duidelijke doel zwijgt hij verder... als een Mof.

Wij moeten ons dus maar er mee te vreden stellen weer eens vernomen te hebben, dat het Pruisianisme — wat men daaronder dan ook moge te verstaan hebben — hetwelk de oorzaak is van den Oorlog, moet worden vernietigd. Een meening, die de heer Sasonof met Mr. Bonger en andere geleerden van de Arbeiderspartij benevens miljoenen en miljoenen Franschen, Engelschen, Belgen, enz. deelt. Alleen: wij arme neutralen zouden toch zoo graag eens hooren, hoe, op welke manier dat ijle ding, het Pruisianisme, dat toch zeker een soort geest is, nu wel moet worden vernietigd, zonder het Duitsche volk te vernietigen, dat er mee geïnfecteerd is. Doch de heer Sasonof heeft het evenmin noodig geacht ons dit nu eens mee te deelen als dat andere keeren is geschied.

Veel concreter en duidelijker was de leider der Buitenlandsche politiek van het Tsarisme, toen hij, na veel jeremiades en ... vage beloften voor de zuster-natie die Polen, de natie nota bene, die het Tsarisme sinds een eeuw als om strijd met het Pruisianisme, heeft gemarteld en gekweld, en na beschouwingen over Zweden en de Balkan-staten, waar wij om de ruimte niet op in kunnen gaan, aan dat doel van zijn rede kwam, dat men het duidelijke en oprechte gedeelte zou kunnen noemen.

Het was, waar hij in verband met den opmarsch in Armenië, over de imperialistische tegenstelling tot Duitschland in het Turksche Rijk en Perzië kwam te spreken. Daar heette het, nadat hij als Duitschland's doel geschetst had, de politieke en oeconomische overheersching over het Turksche Rijk:

»Er moest een groot Germaansch-Moslimsch Wereldrijk gegrondeerd worden, dat zich moest uitstrekken van de Schelde tot de Golf van Perzië. Dit Rijk

»dat in de Pangermanische droomen opdoemde als een nieuw Chalifaat, dat op historische gronden het Chalifaat van Berlijn zou moeten heeten, zou volgens deze aan het bestaan van Rusland en Groot-Brittannië den genadigsten moeten toebrengen. Deze droom is vreeselijk, maar God is genadig.

»De Berlijnsche staatslieden, die zich met dezen droom vrien, vergeten maar één ding, dat ons en onze Engelschen vrienden zekeren troost zal geven: indien een dergelijk rijk, een vrucht van den Duitschen grootheidswaanzin, door den Duitschen moker zou kunnen worden gesmeed, dan zou het geen dag langer kunnen blijven bestaan, niet alleen door zijn innerlijke zwakte, maar ook doordat het alles, wat het noodig zou hebben om zich te handhaven, zou missen, doordat het de heerschappij over de zee niet zou hebben. Deze is gelukkigwijze in de sterke handen van onze bondgenooten de Engelschen, zoodat het Chalifaat van Berlijn ons bestaan niet zal bedreigen.»

Dit is, kan men zeggen, ten minste redelijke taal met een werkelijken politiek zin. Sasonof moet wel in zijn nopjes zijn geweest, toen hij die gelukkige uitdrukking: het Chalifaat van Berlijn, zoo goed te pas kon brengen. Hier wordt in ieder geval het Duitsche doel zuiver gesteld, alsmede Rusland's wereldpolitieke belang om dit te verslinden, en verder de reden waarom de beide kolossale tegenstanders op het Azialische vasteland, Rusland en Engeland, thans samengaan tegen den gemeenschappelijken vijand, den Duitschen Moker. Ook wordt terecht de nadruk erop gelegd, dat Duitschland's doel niet te bereiken is, vóór het, na de verplettering zijner vijanden te land, ook de heerschappij op de Wereldzee heeft veroverd.

Kortom: hier sprak de Minister van het grootste aaneengesloten vastelandsrijk op aarde zocal geen nieuwe, dan toch belangrijke woorden.

Niet om de vernietiging van het »Pruisianisme«, een onmogelijkheid, een utopie, maar om te verhinderen, dat Pruisen-Duitschland het Chalifaat van Berlijn, d.w.z. een kapitalistisch Wereldrijk van enorme dimensies en, naar de meening van de staatslieden der Entente, onverenigbaar met het bestaan van hun Wereldrijken, opricht en bevestigt, daarvoor strijden Rusland, Engeland en Frankrijk te zamen. Dit weer eens te hebben uitgesproken, is de verdienste van Sasonof's rede van 22 Februari. Na Sasonof kwam, namens het zoogen. »progressieve blok« in de Duma, d.w.z. de verschillende burgerlijke en kapitalistische partijen — progressieve nationalist, Centrum, Zemstvo — Octoberisten, Duma-Octoberisten, Progressisten en Kadetten — dat nu tegenover de rechterzijde — de reactionaire jonkers, de Russische Pruisianisten — en tegenover de uiterste linkerzijde de meerderheid bezit, de afgevaardigde Chyklofski, duidelijk uitspreken, wat de bourgeoisie van de Russische Regeering verlangt.

Na elke gedachte aan een voorbarigen vrede van de hand te hebben gewezen, constateerde deze spreker:

»Rusland, dat vertrouwen heeft in zijn bondgenooten, bereidt zich voor op een lange worsteling, waarvan de duur slechts het besef des lands betreffende de noodzakelijkheid van een betere eenheid, een organisatie en bruikbaarmaking van alle krachten, waardoor de oorlog werkelijk populair zal worden, versterken zal.»

En hierop volgde een felle Philippica tegen de Regeering, omdat zij de Doema bijeenroeping had uitgesteld en ook overigens haar plicht had verzuimd:

»De nationale krachten werden op onvruchtbare wijze gebruikt. Zekere demoraliserende invloeden wekten ontevredenheid en onverschilligheid en verlamden de groote nationale inspanning. De onbekwaamheid van het uitvoerend gezag demoraliseerde het openbare leven, het

»land belemmerend in de ontginning van zijn rijkdommen.

»Gebrek aan vooruitzien en willekeur hadden tengevolge, dat er een buitensporige stijging van de prijzen der eerste levensbehoeften intrad. Dit was een gevolg van misbruik van macht en malversaties en wekte den schijn van een schaarschte, die in werkelijkheid niet bestond.

»De onmogelijkheid om de taak, die zij op zich had genomen te volbrengen, heeft de Regeering indirect toegegeven door het ontslag van Goremykin, die de verantwoordelijkheid draagt voor de verderfelijke gevolgen van de politiek van oneenigheid. De meerderheid blijft de vorming van een regeering, die sterk is en het vertrouwen van het land heeft, en die bereid is om een radicale verandering in het bestuur te brengen en in staatsisamen te werken met de volksvertegenwoordiging, als den eersten maatregel beschouwen, noodig voor de betere organisatie van het land.»

Voor zoover wij weten is de kritiek, die de bourgeoisie op het Tsarisme en de bureaucratie uitoefent, welke laatste zij voor al de rampen aansprakelijk stelt, die Rusland ook weer gedurende dezen oorlog getroffen hebben, sinds den vorigen zomer eer scherper en dreigender geworden dan verzacht.

Het aftreden van den ouden bureaucraat Goremykin — enkele weken geleden — en zijn vervanging door een anderen bejaarden bureaucraat Sturmer als Minister-President, heeft haar natuurlijk in geen enkel opzicht bevredigd.

Zij wenscht den oorlog tot het uiterste, d.w.z. tot de aanslag van Duitschland op Rusland's Imperialistische uitbreiding vaar het Zuiden is verijdeld. Maar zij begeert tevens, dat zijzelf daarbij de leiding in handen krijgt en is dan bereid, om in nog sterkere mate, alle hulpbronnen van het Rijk in dienst van den Oorlog te stellen.

Houdt zij voel bij stuk, dan is, wat zij nu over een zoo groot meerderheidsblok in de Duma beschikt, een botsing met de Regeering binnen korter of langer tijd wel onvermijdelijk. Maar de bourgeoisie kan, zolang de oorlog duurt, tegen de Regeering natuurlijk niet anders dan met dreigementen optreden. De arbeiders oproepen kan zij niet en zou zij ook niet meer willen, zelfs in vredes tijd.

Hoe de inwendige politieke ontwikkeling van Rusland echter in de naaste toekomst ook moge zijn, uit de pas aangehaalde woorden is toch zeker wel dit gebleken, dat noch Regeering, noch bourgeoisie, het binnen afzienbaren tijd mogelijk acht, den oorlog op een voor Rusland eervolle wijze te eindigen. En een niet eervolle wijze zou slechts een wapenstilstand beteekenen.

Bijna tegelijk met deze Duma-redevoeringen vond in Engeland een »vredesdebat« plaats, het eerste, voor zoover we ons herinneren, na 18 maanden oorlog, maar een vredesdebat, dat ten slotte niets anders bracht, dan een hernieuwing, met nadruk, der verklaring van den Engelschen Premier, dat Engeland den oorlog niet zou staken voor en aler het reeds in November 1914 geformuleerde doel was bereikt. Asquith's slotwoorden, die, naar het in de bladen heet, het Huis diep ontroerden en die zeker unaniem instemming hebben gevonden in de groote en kleine kapitalistische pers luiden:

»Trevelyan — de bij het uitbreken van den oorlog afgetreden democratische Minister, een van de vraagstellers — heeft gevraagd, waarom noemt gij geen vredesvoorwaarden? Ik heb — aldus Asquith — duidelijk, openlijk en nadrukkelijk uiteengezet op welke voorwaarden wij bereid zijn vrede te sluiten. Ik wil ze heden herhalen. Onze bondgenooten

»kennen ze en ook de Rijkskanselier weet »zeer goed, wat ik den 9en November »1914 heb gezegd. Ik herhaal nu: Wij zullen nooit het zwaard in de schede steken, vòòr België — en ik voeg er thans bij: Servië — (luide toejuichingen) alles — en meer dan alles — hebben herkregen, wat zij hebben moeten offeren: vòòr Frankrijk volkomen beveiligd is tegen aanvallen; vòòr de rechten van de kleine volken in Europa op onwankelbaren grondslag zijn gesteld en vòòr de militaire overheersing van Pruisen geheel en voorgeoed is vernietigd.»

»Kan het duidelijker en onomwondener? »vraag ik Trevelyan en den Duitschen »Rijkskanselier. Hoe kan ik het begrijpelijker maken; hoe kan ik meer doen om »hem en al onze vijanden te overtuigen, »dat, tenzij een vrede, gegrondvest op deze voorwaarden in zicht en binnen bereik is, noch wij, noch een van onze dappere bondgenooten in de voortzetting van den oorlog ook maar iets zullen verslappen.»

Het is noodig deze woorden van Asquith, die, zooals gezegd, den unaniem en stormachtigen bijval hebben gevonden van de geheele Engelsche pers en bijna zeker van het overgrootste deel van het Engelsche volk, op een minderheid na, die relatief zeker niet sterker is dan S. D. P. en Christen-Socialisten ten onzent, nog weer eens volledig aan te halen. Niet, omdat ze zoo duidelijk zijn. Ze zijn dat evenmin, wat de Engelschen zich ook mogen verbeelden, als die van Sasonof. Maar omdat ze, ondanks hun vaagheid, zoo vreeselijk en dreigend zijn.

Of verlicht het niet, indien we maar zien willen, als met een bliksemstraal den toestand, waarin Europa en de Wereld zich bevindt, wanneer wij ons voorstellen, dat deze woorden van den Premier van het nog altijd machtigste Wereldrijk, juist omdat ze zoo vaag zijn, maar in het openbaar worden uitgesproken en door talloze millioenen met gretigheid opgevangen, op zich zelf een vreeselijke kracht verwerven?

Het is bijna zeker, wat men wederzijds elkaar ook moge verwijten, en wat er ook vooraf is gegaan, dat deze oorlog, althans wat betreft de botsing Duitsland—Engeland, voor beide partijen, niet alleen voor de groote massa's, maar zelfs voor de regeerders, toch nog onverwacht en eigenlijk ongedacht is gekomen. Bij beide groepen van regeerders, en in Engeland en in Duitsland, heeft ook ongetwijfeld de wensch bestaan, hem zoo mogelijk op eervolle wijze, binnen een afzienbaren tijd te doen eindigen.

Doch thans, in den loop van de worsteling, die hoe langer hoe verbitterder is geworden, is men ten slotte tot een geestesgesteldheid gekomen, waarbij de gedachte aan een compromis zoo goed als onmogelijk is geworden.

Verba volant, scripta manent, zegt het spreekwoord. Het gesproken woord vervliegt, het geschrevene blijft. Maar, indien woorden en gesproken en geschreven worden, niet eens, maar herhaalde malen, ten aanhoore van honderden millioenen menschen, zich in hun hersenen vasthechtend als levende dingen, worden zij ten slotte een vreeselijke, een demonische macht. Zoo gaat het met de leuzen en het doel, die het Imperialisme in dit tijdvak van zogenaamde democratie, aan de millioenen zijner geloovigen toewerpt.

Asquith en de vredes-interpellanten, Snowden en Trevelyan, geen van beiden revolutionairen, maar de laatste althans een oprecht burgerlijk democraat, zooals er in Engeland nog altijd zijn, gaan ten slotte bij hun vraag en zijn antwoord uit

van dezelfde hoop. De hoop namelijk, dat Duitsland binnen afzienbaren tijd door een economische uitputting en den wassenden tegenzin van zijn proletariaat tegen het voortzetten van den oorlog, gedwongen zal zijn, zijnerzijds met vredesvoorstellen te komen.

Wanneer men de drie redevoeringen, schijnbaar zoo verschillend leest, ziet men, dat er in den grond slechts dit verschil is: Snowden en Trevelyan achten dien tijd reeds nu gekomen, achten bijna de wassende oppositie tegen den oorlog in de Duitsche Arbeiderspartij reeds zoo krachtig en beteekenend, dat Engeland naar hun meening wel ietwat toenadering reeds kan toonen. Asquith acht dien tijd nog niet gekomen, nog lang niet.

De vraag, zal het zoover komen, en wanneer, ziedaar de vraag, welke na 18 maanden althans aan de zijde der tegenstanders van Duitsland, de alles beheerschende is geworden.

Terwil Asquith sprak hadden de militaire gebeurtenissen op het Westelijke front, dat, wij weten het, nog steeds het gewichtigste vechterrein te land is en waarschijnlijk ook wel blijven zal, een ongemeen spannend karakter aangenomen. De betrekkelijke rust, die daar sinds maanden had geheerscht, zoodat de aandacht in de allereerste plaats naar de gebeurtenissen op den Balkan gericht was, werd vrij plotseling verbroken door tijdingen, die aankondigden, dat waarschijnlijk een nieuwe periode in den Oorlog begon.

De Duitsche legerleiding, sinds weken blijkbaar bezig met geweldige voorbereidingen voor een nieuw terrein, bleek voorloopig het plan om hetzij Saloniki aan te vallen, hetzij nieuwe slagen tegen Rusland te keeren, te hebben opgegeven. Thans werd het duidelijk, dat een sinds meer dan een jaar niet gewaagde poging zou worden gedaan, om door het Fransche front te breken en nogmaals te beproeven, wat in September en October 1914 was mislukt.

Zoo althans was alras de meening der Entente pers, toen bleek, dat de Duitschers met een ontzaglijke voorbereiding van artillerie en een geweldige samentrekking van troepen, een aanval deden op de vesting Verdun, die zij in October 1914 vergeefs hadden trachten te omsingelen.

Of bestond dit doel slechts in de verbeelding der Entente? Van Duitsche zijde is officieel tot nog toe niets anders toegegeven, dat dat de bedoeling van dit in ieder geval met de geweldigste krachtsinspanning op touw gezette initiatief een plaatselijke verbetering van het front was, een militair doel dus van beperkte strekking.

Blijkbaar is, na een week van gevechten, die zeker zullen blijken tot de bloedigste in dezen aan slachtingen zoo rijken oorlog te behooren, de strijd nog niet uit, hoewel hij verslapt is.

Tot nog toe hebben de Duitschers in 't algemeen niet veel grooter voordeelen behaald dan de Franschen bij hun offensief in September van het vorige jaar.

Verdun is niet gevallen, hoewel de Franschen om Verdun kilometers — en dat is heel wat — terug hebben moeten wijken. Wij moeten de gebeurtenissen nog verder afwachten om de volle draagwijdte ervan te kunnen inzien. Maar waarschijnlijk is toch wel, dat wij hier te doen hebben met een nieuwe poging van de Duitsche legerleiding om den oorlog eindelijk tot een beslissing te brengen.

Ingezonden.

De door mij in „De Nieuwe Tijd” begonnen rubriek „Kantteekeningen” wordt niet voortgezet. Ik stel er prijs op, dat men wete, dat dit niet aan gebrek aan ijver of stof bij ondergeteekende ligt, maar uitsluitend daaraan, dat de redactie bijdragen van deze soort niet gewenscht acht.

.SPINOSUS.

Het imperialisme in Nederland.

II. (Slot.)

Den eersten grooten vijand van het Nederlandsch imperialisme ziet Van Heutsz in de Engelsche wereldmacht — zooals trouwens elk opkomend of zwak imperialisme zijn opkomst of rust onmogelijk acht, zoolang Englands wereldheerschappij ongebroken is. Dit blijkt telkens uit uitspraken als deze: »Zoodoende heeft Engeland een band om de aarde weten te vlechten, die de expansie van andere volken tegenhoudt, want niet alleen bezit het een vierde van het aardoppervlak, doch het is ook meester van alle oceanen» (bladz. 11) — zeker een onbetwistbaar feit, waar de toon van het zeggen de muziek maakt; of bladz. 22: »terwijl het verkeer weer vrij geworden was door — het Fransche kanaal van — Suez, werd dit voordeel weer te niet gedaan» — doordat Engeland Egypte bezette; — en iets verder: het is Egypte, »dat ons, wanneer Engeland dezen oorlog met Duitsland wint, een schijngezag in onze Oost-Indische Koloniën zal overlaten.» Doordat Frankrijk zich met Engeland verbonden heeft en zoo »een West-Europeesch vastelandsbelang overoefend» heeft, »moet het als een tegenstander beschouwd worden.» (bladz. 89), en voor den huidige oorlog is aan de Dardenellen »een overwinning der Turken ...niet alleen een groot Nederlandsch belang, maar ook een Europeesch vastelandsbelang.» Hier blijkt wel duidelijk, dat Engeland, niet Duitsland, door onze imperialisten als de tegenstander, de vijand wordt beschouwd, en dat zij dus van nature toenadering zoeken tot Duitsland, dat slechts door vreedzame economische en politieke doordringing, niet door verovering meester in Indië kan worden. Dit is ook in overeenstemming met de politiek van vriendschapsdiensten, door de Nederlandsche regeering gedurende den oorlog, tegenover Duitsland gevolgd; hetzelfde is onlangs ook door Gorter in de Nieuwe Tijd in het licht gesteld.

De Engelsche wereldmacht, haar ontstaan en haar tegenwoordige kansen worden dus in de eerste plaats behandeld. Wij kunnen hier natuurlijk op deze zijzonder lezenswaardige historisch-politieke beschouwingen, evenals op de behandeling van Duitsland, Rusland, Turkijë, Japan, Amerika, niet in details ingaan. Wij zien hier, eigenlijk voor het eerst (evenals verleden jaar in een artikel van Colijn) de burgerlijke Nederlandsche politiek met kennis van zaken op de hoogte van de wereldpolitiek gebracht en behandeld, terwijl de massa van bourgeoisie en proletariaat nog niet veel verder dan de naast bekrompenste districts- en bedrijfsbelangetjes ziet. Natuurlijk lijdt de geheele beschouwing aan de eenzijdigheid, die aan de theoretici van het imperialisme van nature eigen is. Zoo citeert hij met instemming Curzon's uitspraak »Zonder Indië kon het Britsche Rijk niet bestaan ... Sinds Indië bekend was, waren zijn meesters heer van de halve wereld» en licht dat toe: »Dit is juist, want Britsch-Indië is het strategische middelpunt in den Indischen Oceaan.» Nog juister was het geweest als Curzon gezegd had »Zonder Indië bestond het Britsche Rijk niet; zijn meesters zijn heer van de schatten der halve wereld.» M. a. w. Indië is zelf de kern van het Britsche Rijk, de hoofdinhoud, om zijn onmetelijke rijkdommen; het dient niet als bindmiddel om het andere vast te houden, maar is zelf het rijke land, waarvan de uitbuiting hoofddoel en voornaamste bestaansgrond van de Britsche wereldmacht is. Door van wereldmacht als axioma uit te gaan, zien de burgerlijke imperialisten den oergrond der dingen, de honger naar meerwaarde niet; en zij zoeken in militair-strategische overwegingen verklaringen, die veel onmiddelijker op het economische gebied voor de hand liggen.

Militair-strategisch is elk punt in een keten centrum van een ring van andere steunpunten; Madagaskar en Batavia zouden de Indische Oceaan even goed beheerschen als Colombo-Zanzibar-Perth. Maar alles groepeerd zich daarom in oorlogshavenlinies om Britsch-Indië als middelpunt, omdat dit zelf de parel is, of liever het hart, het belangrijkste onmisbaarste deel van het wereldrijk. Deze kortzichtigheid, alle betrekkingen alleen van de militaire zijde te zien, is het zwakke punt van zulke imperialistisch-theoretische beschouwingen.

Engelands politiek is altijd geweest: zelf geen vastelandsleger te hebben, en de vastelandsstaten tegen elkaar te laten vechten — zooals nu ook weer. Maar Engelands wereldmacht is toch aan het afbrokkelen. Doordat de spoorwegen steeds meer alle technische hindernissen overwinnen, worden de landwegen steeds belangrijker en deze worden door Englands zeeheerschappij niet beheerscht. Eerst bedreigde Rusland steeds meer Indië van de landzijde, door de Transkaspische spoorweg, en doordat de Siberische spoorweg Rusland tot een opkomende Stille Zuidzee-mogendheid maakte. Later wekte Duitslands vooruitdringen via Turkije naar Perzië steeds meer onrust in Engeland. Van alle kanten door nieuw opkomende macht van groote staten in het nauw gebracht, moest het hier toegeven, daar bondgenooten zoeken, elders vrienden op de been helpen, die later vijanden konden worden. Tegen Rusland verbond het zich met Japan, aan wien het de taak overliet, Rusland van de Zuidzeekust af te dringen. Maar het resultaat was een misrekening, in zooverre Japan met ongerepte vloot uit den strijd te voorschijn kwam, als nieuwe groote Zuidzeemacht, als veel gevaarlijker mededinger — »waar de werkingssfeer van de Russische vloot niet verder reikte dan tot hoogstens Hongkong, reikt die van Japan tot in de basis Hongkong-Singapore...« en Rusland nu juist streven moet of naar Konstantinopel, of naar Perzië expansie te zoeken, dus Indië-Egypte veel direkter te bedreigen. Daarom is tusschen Engeland en Japan reeds lang verkoeling ingetreden en is Singapore sindsdien reusachtig versterkt en tot een grootetmoderne oorlogshaven gemaakt. Daarom zoekt Japan aansluiting bij Rusland, Engeland bij Amerika. Reeds wordt de groote worsteling om de heerschappij in Oost-Azië voorbereid en Nederlandsch-Indië Indië ligt midden in het komende oorlogsterrein.

»Voor Japan is het bezit van Hawaï aan de Oostzijde, en van onze koloniën in het Zuiden met alles wat daartusschen ligt, een evengroote levensnoodzakelijkheid als het bezit van Korea.« Hier ligt dus een nieuw, veel grooter gevaar voor de Nederlandsche bourgeoisie. »Vijf mooie jaren heeft men onbenut voorbij laten gaan... Nooit heeft een bezit meer in de lucht gehangen dan dat van onze Oost-Indische koloniën thans... Er is maar één gevaar, dat is het weerloos laten van een zoo rijk van hulpbronnen voorzien gebied, dat tevens een zoo belangrijke strategische positie inneemt in een sfeer, die eerstdaags het tooneel wordt van een nieuwe politieke regeling, en dit gevaar is eerst opgeheven, zoo wij Indië dusdanig weten te beveiligen tegen aanranding dat geen eilandje, hoe klein ook, basis kan worden voor één der partijen in het nadeel van de andere.«

Dus een neutraliteits-politiek evenals in 1914 goed gelukt is; om in den storm der nieuwe regeling Indië als uitbuitingsgebied voor het Nederlandsch kapitaal te bewaren. Maar of het gelukken zal? In 1914 kon dit, zooals Van Heutz zelf beschrijft, omdat Duitsland er geen belang bij had, onze neutraliteit te schenden en Engeland en Englands landleger te zwak was, om Holland tot oorlogsterrein te maken. Japan zal echter sterk genoeg zijn, ook al geeft Nederland

nog zoovele miljoenen uit, in Indië te doen, wat het nuttig acht. Gaat het nu alleen tusschen Japan en Amerika, dan is het niet direct noodig voor Japan, na verovering van de Philippijnen, Indië te bezetten. Breekt deze oorlog echter eerst uit, wanneer het Engelsch-Japansch verbond afloopt, dan wordt het anders. En Van Heutz laat dan zelf de zoeven nog zoo warm verdedigde neutraliteitspolitiek los: »Voor het geval bedoelde oorlog eerst na 1921 plaats heeft en Japan dus te rekenen heeft met twee tegenstanders, waarin de Japansche vlootwet reeds voorzien, zoo zal onze kracht maritiem en militair den doorslag moeten kunnen geven ten voordeele van Japan, om op alle eventualiteiten voorbereid te zijn.«

Hier wordt dus openhartig van de zijde onzer imperialisten uitgesproken, wat door ons reeds vaak gezegd is: imperialistische politiek voor Nederland betekent, dat het in het kielzog van een of meer groote staten in den grooten strijd om wereldheerschappij meegesleurd wordt. »Worden de omstandigheden ter wereld zoodanig, dat wij aansluiting moeten zoeken, zoo moet het gravitatiepunt van het geheel in Nederland liggen: en de wijze waarop en waarheen is duidelijk; geen dwaze gevoelens van antipathie of sympathie mogen hierbij meespreken...« — blz. 90 —. Dat wil zeggen: tegen Engeland, met Duitsland, waarvan hij hoort, dat het met Rusland en Japan zal samengaan — indien het Duitsch-Russisch antagonisme in Voor-Azië maar kan overwonnen worden. — Het kurieuze is dus, dat aan Nederland met Indië in de wereldpolitiek de rol van vazalstaat van Japan wordt toegedacht — de vrees, dat Japan onze Oost zal inpalm, is nu reeds een der redenen, die Engeland van een aanval op Nederland afhoudt. Onze West-Indische eilanden tegenover het Panamakanaal zijn dan waardevolle steunpunten tegen Amerika. Of Japan, dat Indië noodig heeft als basis tegen Englands stelling in Zuid-Azië, het eigendom van zijn beschermeling zal eerbiedigen? Daartoe stellen wij »condities, als tegenwicht tegenover de voordeelen van een bondgenootschap. Om dit te kunnen doen moeten wij ons in alle drie sferen, die ons uit de erfenis onzer voorvaderen overgebleven zijn, kunnen weren, totdat wij ineenzijn, doch de tegenpartij eveneens.«

Daar ligt het doel van alle honderden miljoenen, die voor militarisme uitgegeven zullen worden en van alle offers, die de oorlog kosten zal: de twiische rol van vazalstaat spelen in de grootere komende wereldoorlog, die België en Servië nu in den Europeeschen oorlog speelden: uit vrees voor verlies van koloniaal bezit ons wapenen tot het uiterste, in een der koalities meedoen, vechten tot »wij« ineenzijn — de tegenstander heeft een langere adem — en ten slotte, als land en volk verwoest zijn, af te wachten, wat de groote bondgenooten over ons zullen beschikken.

Inderdaad geen roemvolle toekomst. Men zou kunnen meenen, dat deze toekomst zoo weinig uitzicht biedt voor een handhaving van Nederland's uitbuiting van Indië, dat onze bourgeoisie nog wel zoo verstandig zal zijn, dien weg niet op te gaan. Maar zij heeft geen andere keuze. Op andere manieren gaat de Oost ook weg. Voor de bourgeoisie is daarom de uitweg: zich wapenen en tot het uiterste wagen en opofferen.

Het proletariaat late zich niet in slaap wiegen door het gepraat, dat Nederland geen imperialistische maar alleen neutraliteitspolitiek voert. De »neutraliteitspolitiek« van nu is imperialistische politiek en kan elk oogenblik naar andere vormen omslaan. Wat de toekomst brengen zal, welken weg de politiek zal inslaan, wat het imperialisme van plan is, hier kunnen wij het zien; dezen weg zal het uitgaan: geweldige militaire wapening, opwekking van militaristische geest, de Ne-

derlandsche soldaten naar Indië, vlootuitbreiding en vestingbouw in Indië, om mee te kunnen doen, als de volgende strijd om de wereldheerschappij uitgevochten zal worden. A. P.

Ekonomische Kroniek.

Dure visch.

Dat de visch, gezien het risico, duurder is dan in andere jaren, laat zich begrijpen, doch dat 't niet de eenige rede is voor de duurte van dit volksvoedsel, wordt duidelijk, als men bijv. ziet, dat de Algemeene Visscherij Maatschappij te IJmuiden over 1915 een dividend uitkeert van 50 %, tegen 't vorig jaar 7¼ %, dat de Stoomvisscherij Mij. Hilda een dividend uitkeert van 105 %, en dat alles na buitengewoon ruime afschrijvingen op 't materiaal.

Niet de reeders loopen het risico, dit is weggelegd voor de arbeiders in dit bedrijf, de ontzettende woekerwinst is voor den ondernemer.

En het slachtoffer is de Nederlandsche arbeidersklasse, die de dure visch niet kan betalen van haar schameel loon.

De arme boeren.

We hebben in de Kamerredoveringen gehoord, hoe de vertegenwoordigers van de boeren hebben gepoogd aan te toonen, dat de kaas- en boterproducenten geen buitensporige winsten hebben gemaakt en dat er eigenlijk van oorlogswinst geen sprake is. En we begrijpen volkomen, dat de kapitalistische regeering optreedt als pleitbezorger van de kapitalistische handel en groot-industrie, en voor de grondbezitters.

Maar de feiten laten zich niet verdonkeremen. Toevalligerwijze publiceerde gelijktijdig met de kamerdebatten een zuivelfabriek de „Samenwerking" in Giessennieuwkerk haar jaarverslag. Slechts enkele zinnen zeggen genoeg:

„Het jaar 1915 heeft prijzen met zich gebracht, zoo hoog, als ze nog nooit bereikt zijn... In 1915 is totaal ruim 5,5 miljoen K.G. melk verwerkt, waarvoor uitbetaald werd ruim f 500.000 of 9.03 cent per liter. De hoogste prijs van vroegere jaren is 5.82 cent.

De zuivelproducenten zijn 't alweer die de oorlogswinsten opstrijken. En slachtoffer ervan is alweer, de rustige Nederlandsche arbeidersklasse, die de dure melk niet kan betalen, en toch vaak moet betalen.

Dure eieren.

Het weekblad „In- en Uitvoer" publiceert een artikel over den eierenhandel. De netto-uitvoer van eieren was in 1905 ongeveer 26 miljoen K.G. meer dan in 1913. De productie gelijkstellend beteekent dit, dat in ons land in 1915, ruim 400 miljoen eieren minder zijn verbruikt dan in 1913. Dat wil zeggen: 66 eieren per hoofd der bevolking minder.

Het jaar 1915 zegt het blad, is derhalve voor onze pluimveehouders beter geweest dan ooit een jaar tevoren.

Slachtoffer is alweer de arbeidersklasse, wier gezinnen de eieren wel noodig had, maar ze zich niet of met moeite verschaffen kon.

China.

Hoe ook China zich langzamerhand ontwikkelt tot een industrieland blijkt uit een mededeeling van den minister van Landbouw omtrent den mijnbouw.

Uit een onderzoek naar de Chinese erts- en kolenmijnen blijkt, dat er in het land reeds zijn: 2 antimoniummijnen, 5 ijzer- en 25 steenkolenmijnen, die op moderne wijze worden geëxploiteerd. De antimoniummijnen produceeren per jaar 7000 ton, de ijzermijnen 6.6 miljoen en de kolenmijnen 150 miljoen ton.

De winsten in 't scheepvaartbedrijf.

We weten haast al wel, wat daar „verdiend” wordt. Maar Schievel, v. d. Meer en v. Hattum laten 't nog eens goed zien in hun jaarverslag. Molestpremie, steenkolen, materialen, zoo luidt 't, zijn enorm in prijs verhoogd. De twee oudste schepen zijn voor een zeer goede prijs verkocht. Twee stoomschepen zijn vergaan. Desniettegenstaande is een winst gemaakt van ruim 2,5 miljoen, gereduceerd tot een netto winst van bijna 2 miljoen tegen ruim 3 ton verleden jaar. Toen is men aan 't afschrijven gegaan. 't Reservefonds werd gebracht op 8 ton (evenveel als 't bedrijfskapitaal). Men kon toch, als men met 8 ton 2 miljoen in een jaar verdient, niet alles als dividend uitkeeren. Er werd dus ruim 6 ton in 't reservefonds gestort, toen werd 't ketel- en reparatiefonds bedacht met 1½ ton en opgevoerd tot 3 ton. Een 3 ton werd nog uitgegeven aan tantièmes, ½ ton op nieuwe rekening overgebracht. En zoo is men er met moeite in geslaagd, het dividend terug te brengen op maar 100 %.

Had men evenveel afgeschreven als in 1914, dan zou ongetwijfeld het dividend 200 % of meer hebben bedragen.

Maar 't is een heele toer geweest om niet boven de 100 % te komen.

In Zweden is men zoo sikkeneurig niet. We lazen van een stoombootmaatschappij Medelpath in Sundwall, die een dividend voorstelt van 280 %.

Fusies in de Deutsche kolenindustrie

Ondanks den oorlog een aantal nieuwe fusies. De laatste niet bij het kolensyndicaat aangesloten mijn „Glückaufsegen” (Op hoop van zegen) is in handen gekomen van het kolensyndicaat. De centralisatie van de Rijnsch-Westfaalsche kolenindustrie heeft hiermede haar hoogtepunt bereikt.

Duur vleesch.

Het weekblad „In- en Uitvoer” komt op grond van vele gegevens, en uitvoerige becijferingen, tot de conclusie, die zeker niet te hoog geraamd is, dat de netto-uitvoer van alle vleeschsoorten bijeengenomen heeft bedragen in:

in 1913 — 81.5 miljoen K.G.

in 1914 — 132 „ „

in 1915 — 97.5 „ „

Het blad voegt er aan toe: In 1914

is dus onze vleeschuitvoer beslist veel te groot geweest, in 1915 ook nog boven den normalen.

Gevolg: voor de exporteurs en de veehouders bovenmatige winsten.

Voor de arbeiders, vleeschprijzen, die 't hen onmogelijk maken van dit voedsel gebruik te maken.

Maar de arbeiders zijn zoet!

C.

FEUILLETON.

De Barrikade Saint-Antoine.

Schoelcher — een afgevaardigde en schrijver — is een heldennatuur, hij heeft dat prachtige ongeduld van het gevaar.

— Kom, riep hij uit, onze vrienden zullen ons inhalen. Laten we gaan. Zij hadden geen wapenen.

— Wij ontwapenen die post daar, zei Schoelcher.

Zij verlieten de zaal Roysin in volgorde, twee aan twee, elkaar den arm gevend. Vijftien of twintig mannen uit het volk sloten zich aan. Zij gingen voor hen uit schreeuwend: Leve de republiek! Te wapen! Enkele kinderen gingen hen voorop en volgden hen roepend: »Vive la Montagne ... naam van de linkerzijde

De gesloten winkels gingen open. Een paar mannen verschenen op den drempel der deuren, enkele vrouwen vertoonden zich aan de vensters. Groepen arbeiders die naar hun werk gingen zagen hen

voorbijgaan. Men riep Leve onze vertegenwoordigers! Leve de republiek!

Overall was sympathie, maar niets opstand. De optocht werd maar weinig grooier onderweg.

Een man die een gezadeld paard leidde had zich bij hen gevoegd. Men wist niet wie die man was, noch waar het paard vandaan kwam. Het zag er naar uit of het den een of ander aangeboden werd om te vluchten. De afgevaardigde Dulac beval den man zich te verwijderen.

Zoo kwamen ze aan de wacht van de rue de Montreuil. Toen ze dichterbij kwamen, maakte de schildwacht alarm en de soldaten verlieten de wacht in opschudding.

Schoelcher, kalm, onverstoort, in witte das en manchetten, zooals gewoonlijk in 't zwart, toegeknoopt tot aan den hals in zijn nauwsluitende jas, met het onverschrokken en broederlijk air van een kwaker, ging recht op hun af:

— Kameraden, zei hij tot hen, wij zijn de vertegenwoordigers van het volk en in naam van het volk komen we uwe wapens vragen ter verdediging van de Constitutie en de wetten.

De post liet zich ontwapenen. De sergeant alleen wou verstand bieden, maar men zei tot hem: — Gij zijt alleen — en hij gaf toe. De vertegenwoordigers verdeelden de geweren en de patronen aan de vastbesloten groep die hen omringde. Er waren soldaten die riepen: — Waarom neemt ge onze geweren af? Wij willen voor u en met u vechten.

De vertegenwoordigers vroegen zich af of ze dit aanbod zouden accepteren. Schoelcher had er wel ooren naar. Maar een hunner maakte de opmerking dat in Juni soldaten hetzelfde aanbod gedaan hadden aan de opstandelingen en de wapens, die de opstand hun gelaten had, gekeerd hadden tegen den opstand.

Men behield dus de geweren. Toen de ontwapening afgelopen was, telde men de geweren, er waren er vijftien.

— Wij zijn met honderdvijftig man, zei Courmet, we hebben geen geweren genoeg — Welnu, vroeg Schoelcher, waar is er een post?

— Op de markt Lenoir.

— Dan zullen we die ontwapenen. Met Schoelcher aan het hoofd en omringd door vijftien gewapende mannen, gingen de vertegenwoordigers naar de marché Lenoir. De wacht van de marché Lenoir liet zich gretiger ontwapenen dan die van de rue Montreuil. De soldaten draaiden zich om, om gelegenheid te geven de patronen uit hunne patroontaschen te nemen.

Men laadde onmiddellijk de wapens. — En nu, riep la Flotte uit, hebben we dertig geweren, laten we een hoek van een straat gaan zoeken en een barrikade gaan maken.

Zij gingen de rue Montreuil op. Na vijftig pas zei Schoelcher: Waar gaan we heen? we keeren den rug naar de Bastille, wij keeren den rug naar hetgevecht. Zij daalden weer af naar de voorstad.

Zij riepen: Te wapen! Men antwoordde: Leve onze vertegenwoordigers! Maar weinige jonge lieden voegden zich bij hen. Het was duidelijk dat de wind van den opstand niet woei.

— Komt er niet op aan, zei la Flotte. We moeten de actie beginnen. We zullen den roem hebben de eerste dooden te zijn.

Toen ze kwamen aan het punt waar de rue St. Marguerite de rue de Cotte op elkaar uitkomen en de voorstad doorsniden kwam er een boerenkarretje geladen met mest de rue Saint Marguerite in.

— Hier, riep la Flotte. Zij hielden het karretje op en wierpen het onderstboven midden in de rue du Faubourg St. Antoine.

Toen kwam er een melkverkoopster. Zij wierpen het karretje van de verkoopster om. Een bakker ging voorbij

met zijn broodwagen. Hij zag wat er aan de hand was en zette zijn paard in galop. Twee of drie straatjongens — van die Parijsche kinderen dapper als leeuwen en lenig als katten — liepen den bakker achterna, haalden het paard in, hielden het stil en brachten het rijtuig naar de begonnen barrikade. Men wierp den broodwagen om.

Een kwam er een omnibus, die van de Bastille kwam.

— Mooi, zei de kondukteur, ik zie al wat er aan de hand is.

Hij kwam gewillig naar beneden en liet de reizigers uitstappen, toen spande de koetsier uit, schudde zijn mantel en ging heen.

Men wierp de omnibus om.

De vier voertuigen tegen elkaar gelegd, versperden nauwelijks de straat die hier zeer breed is. Terwijl men ze in een rij lei, zeiden de mannen der barrikade:

— Wij moeten niet te veel voertuigen vernielen.

't Was maar een matige barrikade, eigenlijk te laag, te kort, en de trottoirs waren aan beide zijden vrij.

Op dit oogenblik reed er een staatsofficier voorbij gevolgd door een ordonnance, bespeurde de barrikade en ontvluchtte in galop.

Schoelcher inspecteerde bedaard de omvergoorpen rijtuigen. Toen hij bij de boerenkar kwam, die een grootere hoop vormde dan de andere, zei hij. Alleen deze is goed.

De barrikade begon te vorderen. Men wierp er eenige leege manden op, die haar verzwaaarden en verhoogden zonder ze sterker te maken.

Zij werkten er nog aan, toen een kind toesnelde en riep: — De troep!

Werkelijk, twee compagnieën kwamen van de Bastille in de looppas naar de voorstad, trapsgewijze opgesteld in pelotons op bepaalde afstanden, de heele straat versperrend.

De deuren en vensters werden haastiglijk gesloten.

In dien tijd vertelde Bastide, de onverstoortbare, op een hoek van de barrikade ernstig een geschiedenis aan Madier de Montjau.

— Madier, zei hij tot hem. Het is bij de tweehonderd jaar geleden dat de prins van Condé, gereed om slag te leveren in dezelfde voorstad Saint-Antoine waar wij nu zijn aan een officier, die hem vergezelde, vroeg: Heb je ooit een verloren veldslag gezien? Neen, heer. Nu, dan zal je er een zien. Madier, ik zeg 't je vandaag: — Straks zult ge een genomen barrikade zien.

Intusschen hadden de gewapenden zich in gevechtspositie achter de barrikade geplaatst.

Het oogenblik naderde.

— Burgers, riep Schoelcher, doe geen schot. Als het leger en de voorstad met elkaar vechten, vloeit het bloed van het volk aan beide zijden. Laat ons eerst tot de soldaten spreken.

Hij klom op een van de manden die de barrikade verhoogden. De andere vertegenwoordigers schaarden zich om hem op de omnibus. Malardier en Dulac stonden rechts van hem. Dulac zeide: — Gij kent mij ternauwernood, burger Schoelcher, ik houd van u. Geef mij de opdracht naast u te blijven. Ik ben maar een tweede rangs volksvertegenwoordiger, maar ik wil in de eerste rijen staan in het gevecht.

Op dit oogenblik verschenen eenige mannen in kiel, Bonapartisten, op den hoek van de rue Sainte-Marguerite, dicht bij de barrikade en riepen:

— Weg met de vijf en twintig franken. Baudin, die zijn gevechtspositie reeds gekozen had en boven op de barrikade stond, keek de mannen scherp aan en zei:

— Gij zult zien hoe men voor vijf en twintig franken sterft.

(Slot volgt.)

Internationale Aktie.

I

In de Tribune van 23 Februari j.l. hebben R. S. V. en S. D. P. het voorstel tot internationale aktie gepubliceerd, dat zij ter bespreking aan de Zwitsersche Konferentie voorlegden.

„Het Volk” heeft in zijn nummer van 26 Februari aan dit voorstel tot aktie een artikel gewijd. Onnoodig te zeggen dat „Het Volk” tegen het voorstel is en het voor onzin houdt. „Het Volk” is immers tegen alle revolutionaire aktie en houdt elk zoodanig voorstel voor wartaal en waanzin, zooals vanzelf spreekt in een orgaan dat met de liberalen de Godsvrede handhaaft.

Maar Het Volk heeft zich in dit artikel inderdaad overtroffen. Het heeft aangevoerd dat er geen politiek blad van eenige betekenis is in Nederland, dat zóó weinig begrip heeft van de maatschappelijke werkelijkheid als dit kleinburgerlijke dompers-orgaan.

Intusschen we hebben, bij revolutionair optreden van het proletariaat, van Het Volk even weinig te verwachten en evenveel te vreezen als bijv. van welk christelijk blaadje ook. En zoomin als we ons bijster druk maken om het onverstand waarvan de kerkelijke kleine burgerij te onzen opzichte blijk geeft, hoeven we ons te verbazen over dat der liberalistische kleine luyden a la Volk. Wel echter willen we van ons aktie-voorstel het een en ander zeggen. In de eerste plaats dit, wat Mehling reeds van de door het Kommunistisch Manifest opgesomde maatregelen schreef, nl. dat de proletarische revolutie, het verzet van het proletariaat voor eerst slechts kan geschieden door maatregelen, die onvoldoende en onhoudbaar mogen schijnen, maar die in de loop van de beweging vanzelf tot sterker maatregelen voeren.

Voorwaarde voor deze maatregelen is dus de beweging van de massa tegen de bourgeoisie. Kritiek oefenen op de door ons voorgestelde maatregelen kan alleen, wie onze grondslag, de proletarische klassenstrijd, in de praktijk aanvaardt. Elke andere kritiek is een slag in de lucht, zooals die van Het Volk.

Ten tweede. Met een variant op het Kommunistisch Manifest zeggen wij thans: Een spook gaat rond door Europa — het spook van het Kommunisme. Alle machten van het oude Europa hebben zich tot een heilige drijjacht tegen dit spook verbonden, de Czar en de Czaar, Bethmann en Briand, Deutsche politiemannen en — de officieele arbeidersbeweging »internationaal!»

Al deze machten meenen, dat de arbeiders, omdat zij in de wereldoorlog aan de kant van het kapitaal staan, zullen blijven berusten in het Imperialisme, dat de massa niet zal opstaan. Daarop is hun praktijk gericht.

Wij alléén, de revolutionaire socialistes van Europa, voorzien de revolutie die uit het Imperialisme, zijn nieuwe oorlogstoerusting en zijn ellende, voortkomt, de opstand van het internationale proletariaat, de maatschappelijke omwenteling. En dit vooruitzicht, dit spook, dat thans reeds hier en daar in Europa verschijnt, dit inzicht van het Kommunisme, dat tot aktie en verzet leidt en tot organiserende en bevrijdende daden, wordt door alle machten van het oude Europa met de vuilste hoon overgoten, vooral echter door de waakhond van het Europeesche kapitalisme: de zogenaamde Sociaal-democratie. Vandaar de Zaterdagse aanval van Het Volk op het voorstel tot internationale aktie.

Maar de revolutionair-socialistische groepen die voor en tijdens de wereldoorlog het Imperialisme even hardnekkig hebben betreden, moeten leiding geven aan het ondanks alles opkomend proletarisch verzet tegen de praktijk van het Imperialisme in oorlog en vrede. En een voorwaarde voor die leiding is het voor-

stel tot internationale aktie, dat op dit oogenblik thans openbare werkelijkheid is gebaseerd.

Zoo bespreekt de heer Van Oss, in de N. Fin en Kap., de gevolgen van den oorlog op financieel-economisch gebied en het komende wereldbankroet. Nieuwe tijden, zoo meent de schrijver, zijn aangebroken en zij brengen nieuwe eischen en nieuwe beginselen. En hij vervolgt: „wie goed kan lezen, en een beetje zelfstandig kan denken, ziet duidelijk in de voorstellen Treub—Van Gijn, dat de tijden niet meer zijn wat zij waren, dat de oude stellingen van economisten, financiers en staatslieden zullen worden herzien, en dat de wereld bezig is met het uitwerken van een geheel nieuwe economisch-sociologische leer. Deze oorlog zal het menschedom vermoedelijk meer nieuwe gedachten en toestanden brengen dan eenige vorige; HIJ ZAL DENKELIJK MEER „CATASTROPHISCH” BLIJKEN DAN ZELFS DE GROOTE REVOLUTIE. Tenzij alle aanwijzingen bedriegen, zal hij nieuwe toestanden baren waarvan de maatschappij reeds sedert decennien (tientallen jaren) zwanger gaat. Niet alleen op politiek, maar vooral ook op economisch en financieel gebied”.

De nieuwe toestand, die de schrijver bedoelt, zoo zegt de »N. R. C.», aan wie we dit ontleenen, is het STAATS-SOCIALISME, waarvan hij in Duitschland, in Engeland en in alle andere landen de teekenen reeds meent te zien.

Reeds lang, aldus de heer van Oss, wist men — dat er drie manieren zijn, waarop een staat zijn financieel evenwicht kan handhaven: leenen, belastingen en confiskeerens. Men heeft eeuwen lang geleend, nog langer belast; thans komt vermoedelijk confiscatie, d. i. repudiatie, aan de beurt.

En de schrijver spreekt als zijn meening uit, dat, als de oorlog nog een jaar duurt, en misschien ook zonder dat, wij overal een reusachtig goud-agio (ongeld doen van goud) zullen zien, dat de dagen der assignaten (papiergeld) uit de Fransche Revolutie wellicht zullen weerkeren en dat onder den dekmantel van valuateregeling (munt-regeling) in heel wat landen schulden-repudiatie (niet-erkenning van schulden) zal worden doorgevoerd.

Tot zoover de heer Van Oss.

Staats-socialisme, dat is het socialisme op zijn kop, de confiscatie van het kleinere kapitaal door het allergrootste, door de Imperialistische Staat der groot-financiers en groothandelaars.

Staats-socialisme, dat is een ontzaglijke vermeerdering van het proletariaat, van de concentratie en van de ellende, dat is de ellende in permanentie ten voordeele van een kleine klik wereldwoekeraars.

Staats-socialisme, dat is de organisatie van het proletariaat en het proletariaat op rantsoen, het is de materiele en gesselijke drainage van gansch het arbeidende volk en van de geheele aarde, het is Staats-Kapitalisme.

En zou het revolutionaire proletariaat dit Staats-Socialisme dan niet bij de strot pakken, door zijn leus konfiskatie, de werkelijkheid van de meest nabijzijnde toekomst, rigoureuus door te voeren, en op de staats-socialistische staat zelf te doen toepassen door een opstandig proletariaat?!

De revolutionaire Sociaal-democratie moet in deze omstandigheden het proletariaat internationaal de weg wijzen om aan de groote bourgeoisie langzamerhand d.w.z. naar mate de strijd der massa's sterker wordt, zijn kapitaal-macht te ontnemen.

In dit verband in een slot-artikel over onze internationale eischen. Wp.

Leest Gorters brochure over de Wereldoorlog.

Opheffing van de S.A.V.

Van de S. D. P. en de andere aangesloten organisaties is door het Bestuur van de S. A. V. het volgende schrijven verzonden:

»Naar aanleiding van het afscheiden van de Ned. Zeevlieden-Bond van de S. A. V. — op grond dat deze bond alle beschikbare gelden die door haar uitgetrokken kunnen worden voor de propaganda, als steun wil afdragen aan „Het Volksblad».

Mede van een voorstel van de Fed. van Gem. Werklieden, om de S. A. V. op te heffen, besloot ons comité in hare vergadering van 25 dezer j.l. uw best. in overweging te geven in uw eerstvolgende verg. het voorstel te behandelen: Opheffing van de S. A. V.

Bij aanneming van dat voorstel voorkomen wij dat bij langzame afscheiding van enkele fed. de S. A. V. haar levenskracht wordt ontnomen.»

Dit voorstel zal door de aangesloten organisaties ongetwijfeld worden aanvaard, en zoodoende is na een bestaan van anderhalf jaar de S. A. V. opgeheven.

De zaak staat zoo. Het Volksblad en de agitatie der S. A. V. financieel te steunen was meer dan waartoe op het oogenblik sommige onafhankelijke vakorganisaties zich bij machte waande. En zoo hebben althans eenige begrijpelijkerwijs de steun aan het Volksblad boven de steun aan de agitatie verkozen.

Wij zeggen begrijpelijkerwijs. Maar bedoelen daarmee volstrekt niet, dat ook wij die keuze gedaan zouden hebben.

Voor ons vervangt Het Volksblad, ook als het beter was dan het is, volstrekt niet de agitatie tegen de oorlog en zijn gevolgen. En zeker niet op dit moment, nu den toestand in dit kritieke jaar minstens zoo dreigend kan worden als in 1914, nu uitkeering en steun gaan ophouden, nu de levensmiddelen onophoudelijk duurder blijven worden, nu de woninghuren de hoogte ingaan, nu de fysieke toestand van het volk steeds achteruit gaat en de lasten voor het overgrote deel gelegd worden op het arbeidende volk. De eischen van de S. A. V., onmiddellijke en volstreekte demobilisatie inkluis, blijven dan ook even urgent als in den beginne, en de S. D. P. zal niet nalaten te doen wat ze kan om ze naar den voorgrond te dringen.

Intusschen nu sommigen de kosten niet langer meenden te kunnen dragen is opheffing beter dan afbrokkeling. En al zijn de S. A. V. dan te zwak gebleken om het tot het eind van den oorlog uit te houden — wie kon ook in den beginne vermoeden dat het zoo lang zou duren? — al zijn de S. A. V. ook te zwak geweest om tot het eind toe een sterke agitatie te voeren, de vakorganisaties en de politieke partij scheiden kameraadschappelijk van elkaar, zullen elkaar zoo noodig weer weten te vinden, zij het dan op andere wijze, en bij het afscheiden moet toch worden erkend dat de S. A. V. niet alleen de verbonden organisaties, de revolutionaire strijd tegen den oorlog en het Imperialisme heeft **gewezen**, maar tevens dat bijv. tegen de Landstormwet en ook bij het begin van den wereldoorlog een agitatie der S. A. V. heeft plaats gehad, die haar historische waarde behoudt en die ook reeds direkt van invloed was. Tegen het syndikalistisch patriottisme van een Christiaan Cornelissen bijv. heeft de S. A. V. de Ned. arbeiders evenzeer weten te behoeden als tegen het Sociaal-demokratisch nationalisme der S. D. A. P. En dit is haar eer en haar kracht geweest. Wp.

KORRESPONDENTIE.

Iets over de organisatie van de Ned. nijverheid na den Oorlog, in een volgend nummer.

ADRESVERANDERING.

Het adres van L. DE VISSER, Den Haag, is voortaan: DE LA REIJ-
KADE 24 II.

Een uitlating van Bebel.

Het is treffend, in „De Vrouw en het Socialisme“ van Bebel de volgende uitpraak te lezen:

De steeds groter wordende legers omvatten het gezondste en krachtigste deel der rasses, zij leggen voor hun ontwikkeling en vernieling beslag op alle geestelijke en fysieke krachten op een wijze als ware de opvoeding tot de massamoord de hoogste taak van onze tijd. Daarbij worden oorlogs- en moordwerktuigen voortdurend verbeterd. Wordt op zekeren dag dit ontzaglijke apparaat aan de gang gezet — waarbij de vijandige machten van Europa met 12 tot 14 miljoen mannen in het veld rukken — dan zal blijken, dat het niet te besturen is. Er bestaat geen generaal, die zulke massa's kan kommanderen, geen slagveld, dat groot genoeg is om ze op te stellen, en geen regeeringsapparaat dat op den duur ze kan vreden. In het geval van een veldslag ontbreken de hospitalen om het aantal verwonden onder te brengen, en de ter aardebestelling der doden wordt bijna tot een onmogelijkheid.

Hij maakt dan hieruit op, dat de eerstvolgende grote oorlog de laatste zal zijn. Wat zien we hieruit? Men zal het gewoonlijk de socialisten niet verwijten, de organisatiekracht der moderne maatschappij te onderschatten. De socialistische maatschappij is immers de hoogste, meest omvattende organisatie aller maatschappelijke factoren. Maar we zien dat in het imperialisme, die overgangsvorm van kapitalisme naar socialisme, reeds een mate van organiseren mogelijk is die door een man als Bebel enkele jaren te voren nog voor onmogelijk was gehouden.

Het imperialisme is in zekere zin het socialisme op 'z'n kop. Het is de socialistische produktiewijze ten koste van de massa's ten bate van enkelen, met als doel niet de welvaart, maar de massamoord.

D. J. S.

Een misselijke daad.

Het is indertijd als een overwinning uitgeroepen, dat ook arbeiders zitting kregen in de steun-comité's. Wij voor ons, hebben steeds gemeend, dat het grootendeels een handige zet was van de kapitalisten, om arbeiders in de verschillende steuncomité's toe te laten. Immers, daardoor krijgen de arbeiders meer vertrouwen in bedoelde comité's en valt het de kapitalisten gemakkelijker de arbeiders met een aalmoes af te scheppen. Ook zijn deze arbeiders-leden het best bekend met de menschen, die zich bij de comité's om steun verzoegen en kunnen alzoo ook 't best nagaan wie „misbruik“ maakt van 't comité, of 't geld „verdrinkt“ enz. Dubbel voordeelig dus voor de bourgeoisie, dat ook arbeiders zitting hebben in de steuncomité's.

Op 't volgende geval wonschen wij nu hier te wijzen.

Een arbeider, die sinds de mobilisatie bijna altijd werkloos was en dan ook van de „zegeningen“ van zoo'n steuncomité genoot, had een 14 weken ongeveer f 8.— per week bijverdiend. Hij verzweeg dit den heeren van 't comité, wat te meer begrijpelijk is, daar hij van 't comité f 6.— en de halve uur kreeg, waar hij met zijn gezin — vrouw en drie kinderen — van moest trachten in 't leven te blijven. Het koopen van kleeren enz. bleef natuurlijk achterwege, waarvoor, behalve voor levensbehoefte, de bijverdienste zou worden besteed. Doch 't geval wilde, dat een S. D. A. P. er, om zich te wreken, voor verklikker speelde, door zijn partijgenoot Schotveld, lid van het comité, er opmerkzaam op te maken, dat bedoelde arbeider zooveel per week bijverdiende. Schotveld werd daardoor zoo woedend, dat hij zorgde, dat deze arbeider géén steun meer kreeg, omdat, zooals Schotveld zeide: hij 't comité zoo bedrogen had!

Dompers.

Niet alleen het „democratische“ gemeente-bestuur van Amsterdam, maar even goed de afd. Amsterdam van de Ver. tot bevordering der — Vrije gedachte — heeft in de zaak De Jong — de onderwijzer, die wegens zijn vrij hawelijk ontslag kreeg — getoond tot de categorie der reaktionaire dompers te behooren.

Op 23 Febr. ontving ondergeteekende, na voorafgegaane mondelingen uitnodiging, een schriftelijke om naast anderen op een te houden protest-vergadering te komen spreken. De uitnodiging ging uit van de Sekr. van De Dageraad — Ver. tot bevordering der Vrije gedachte — afd. Amsterdam, en werd door mij aangenomen.

Maar 3 dagen later moest deze sekretaris, zeer tegen zijn zin, mij namens zijn Bestuur melden, dat de heeren bestuurders van De Dageraad, mij als spreker niet wilden, en wel omdat — zooals de Sekr. mij schreef — „de meerderheid van het Bestuur meende dat U deze onderwijzerskwestie zoudt dienstbaar maken aan het zoeken van een relletje tegen de S. D. A. P., in 't bijzonder tegen de Wethouder Vliegen.“

Dus omdat Vliegen en de S. D. A. P. medeschuldig staat aan het schandelijke ontslag van De Jong, daarom hoort de „Vrije gedachte“ liever de waarheid omtrent deze zaak niet. Dompers! Wp.

Van de Afdelingen.

AMSTERDAM. Het Plaatselijk Agitatie-Komitee besloot in zijn jongste vergadering tot opheffing over te gaan.

Het Bestuur van de afd. der partij heeft zich thans als volgt gekonstitueerd: Wijnkoop, Voorz.; Schrikker, Secr.; Albrecht, Penn.; Botter, 2e Voorz.; Konijn, 2e Secr.; Ceton, 2e Penn.; Stuiver, leider der Kolportage; Bianchetti, Godschalk.

Inzake het Kongres werd besloten dat de leden uiterlijk 20 Maart de voorstellen voor de beschrijvingsbrief schriftelijk moeten inleveren bij de secretaris.

Partijgenooten! Zijt ge vergeten, dat ge voor de propaganda werken kunt?

Het bureau is geopend elke Vrijdagavond van 8½—10 uur. Frederik Hendrikstraat 130huis.

Dinsdagavond is de Bibliotheek der afd. in de Fred. Hendrikstraat 130huis, van 8½—10 uur geopend.

ZWOLLE. Zondag 27 Febr. hielden de Vrije Soc. opnieuw een vergadering met Lansink Sr. als spreker. Onderwerp: „De vrijheid in Nederland.“ De zaal was stampvol. Ook de politie was in en buiten de zaal ruim vertegenwoordigd. We verkochten er flink wat brosjures. De volgende motie werd aangenomen: kochten er flink wat broek. De volgende motie werd aangenomen:

De Openbare vergadering, gehouden op 27 Febr. 1916 door de Vrije Soc. Vereeniging in de zaal „Concordia“ op de Ossenmarkt, spreekt hare verontwaardiging uit:

1e. Over de barbaarsche straffen door de Justitie opgelegd, aan drie Wageningse Kameraden, voor het verspreiden van een manifest;

2e. Over het optreden van den burgemeester van Zwolle, Mr. Dr. I. A. van Roijen, die met volkomen negatie van het bij de Wet gewaarborgde recht van vergaderen, op 20 dezer alle straten, toegang gevende tot de Ossenmarkt, door de politie heeft doen afzetten, ten einde het houden eener Wettelijke openbare vergadering te beletten;

besluit met alle haar ten dienste staande middelen zich tegen deze vrijheidsberoovingen te verzetten en deze motie door middel van de pers zooveel mogelijk te publiceren.

ALMELOO. Maandag 21 Febr. hield het Agitatie-Comité een protestvergadering tegen de verschillende vervolgingen: met mevr. Holst als spreker. Het was een goede vergadering.

DEN HAAG. Partijgenooten, denkt aan de huisbezoekersvergadering van 6 Maart, Zaaiergebouw, Scheeperstraat 28. Aanvang 8 uur.

LEIDEN. De afdeling besloot zelfstandig de Mei-viering te organiseren en alle in de termen vallende organisaties uit te noodigen zich bij ons aan te sluiten. Als spreker zal De Visser worden uitgenoodigd. Drie nieuwe leden werden ingeschreven. De leden worden dringend verzocht, onze uitnodiging in hun organisaties te ondersteunen.

Uit de Partij.

De besturen der afdelingen worden er aan herinnerd dat UITERLIJK 1 APRIL de voorstellen der afdelingen voor de Beschrijvingsbrief bij de Partij-secretaris schriftelijk moeten worden ingediend.

Advertentiën.

Soc. Dem. Partij - Rev. Soc. Vereen.
AFDEELING DELFT.

Openbare Vergadering
op Woensdag 8 Maart a.s., 8 uur,
in Kleine Concertzaal „Stads-Doelen“,

SPREKERS: L. DE VISSER
over Vaderlandslievende of Vaderlandslouze
Sociaal Democratie?

HENR. ROLAND HOLST
over: Het OUDE en het NIEUWE SOCIALISME.
Entree 5 cent. - Debat vrij.

SOCIALISTISCHE BIBLIOTHEEK.

No. 1.

DARWINISME
EN MARXISME

DOOR ANT. PANNEKOEK.

PRIJS f 0.10 fr. p. p. f 0.13
VOOR AFDEELINGEN f 0.08

UITGAVE: BROCHUREHANDEL S. D. P.
AMSTEL 85 — AMSTERDAM

Longlijders!

Gebruikt naast de kuur, die uw dokter u voorschrijft, VANDERKWAST & Co's
LONGENHONINGVET
en zoowel uw dokter als gij zelf zult verbaasd staan over de prachtige resultaten. Prijs f 2.50 per flacon van 500 gram. Prospectus gratis.

Amsterdam, — Prinsengracht 570.

ORGANISATIES

voor het drukwerk is

HET ADRES

Drukkerij „De Strijd“

AMSTEL 85.